

Handläggare:
HSB Riksförbund
Roland Jonsson, Energichef
010-442 03 32

Näringsdepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se
jan-olof.lundgren@regeringskansliet.se

Remissvar

Boverkets rapport Individuell mätning och debitering i befintlig bebyggelse (rapport 2015:34)

Sammanfattande omdöme

HSB Riksförbund som beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad rapport. Vi delar Boverkets slutsatser och ställer sig i allt väsentligt bakom övervägandena i rapporten om att ett krav på IMD skulle tvinga fram olönsamma och riskfyllda investeringar.

Vi kan även konstatera att Boverket har gjort en mycket grundlig och omfattande utredning om huruvida IMD är kostnadseffektivt i befintlig bebyggelse eller inte. I utredningen har hänsyn tagits till bland annat kallvattnets temperatur, variationer i vattentaxor, fjärrvärmens komplicerade prisstruktur, fördyrande installation, ökade underhåll- och administrativa kostnader.

Lönsamma åtgärder

I Tyskland är IMD vanligt. Där sköts installation och administration av externa företag. Kostnaden brukar vara omkring sju procent av energikostnaden. Om alla lägenheter i Sverige utrustas med IMD skulle det innebära en extra kostnad på 1,5 miljarder per år, utan att det finns en garanti på en enda sparad kilowattimme.

Om dessa pengar läggs på lönsamma åtgärder, som till exempel tilläggsisolering av vindar, nya cirkulationspumpar, radiatortermostater och fläktar, innebär det en kraftig och garanterad energibesparing. Det stödjer även EU:s och Sveriges ambitioner inom energieffektivisering. Energieffektiviseringsdirektivet, som är unionens viktigaste styrdokument på området, är dock alldeles för detaljerat och pekar i artikel efter artikel ut specifika metoder och tekniska lösningar. Det leder till suboptimeringar och är inte kostnadseffektivt.

HSB Riksförbund är positiva till frivilliga, marknadsbaserade initiativ för att uppmuntra energibesparing. En tvingande lagstiftning om IMD är, menar vi, dock fel väg att gå.

HSB Riksförbund delar Boverkets bedömning att krav på individuell mätning av värme, varmvatten och komfortkyla skulle tvinga fram olönsamma investeringar. Vi är medvetna om att det finns aktörer på marknaden som hävdar att IMD är lönsamt. Dessa påståenden baserar sig på studier från bland annat Tyskland. När det gäller radiatormätare är de konstruerade för dåligt isolerade hus med bristfällig ventilation och undermåliga fönster. Vi har krav på lågtemperaturvärmesystem sedan SBN 1980 och har även krav på ventilation (OVK). Så att införa mätning som kan hantera svenska förhållanden är betydligt mer kostsamma än det Boverket har räknat med. Det gör det ännu mer olönsamt. Dessutom hanterar inte mätarna effekt som idag är en allt större kostnad i fjärrvärmesammanhang.

Låt dessa aktörer själva sälja in sina produkter och system till fastighetsägarna. Att lagstifta fram en marknad för IMD är inte acceptabelt.

Därutöver vill HSB Riksförbund lyfta fram en aspekt som Boverket inte belyser i sin rapport. Att IMD även leder till så kallade delade incitament som minskar fastighetsägarnas drivkrafter att genomföra energieffektiviserande renoveringar. Detta skulle dramatiskt minska Sveriges möjligheter att nå energieffektiviseringsmålen.

Boverkets rapport IMD värme

Individuell mätning av värmen för debitering med radiatormätare kräver att varje radiator i byggnaden förses med en mätare. Med hjälp av mätningen fördelas byggnadens totala värmeanvändning på de boende under förutsättning att fastigheten har en värmemätare för den totala energianvändningen.

Fördelningen av kostnaderna görs med en fördefinierad del där byggnadens totala värmeanvändning delas upp på antalet kvadratmeter för att beakta värmekostnader som de boende inte själva kan påverka, som till exempel uppvärmning av gemensamma ytor och vandring av värme mellan lägenheter. Ett vanligt förfarande är att 50 procent av värmekostnaderna fördelas utifrån den förbrukningsandelen som registreras av radiatormätarna, och resterande 50 procent fördelas utifrån boyta. Detta är inte i linje med Artikel 9 punkt 1: ”Medlemsstaterna ska se till att slutanvändare av el, naturgas, fjärrvärme, fjärrkyla och varmvatten för hushållsbruk, så långt det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionerligt i förhållande till möjliga energibesparingar, har individuella mätare som till ett konkurrenskraftigt pris korrekt visar slutanvändarens faktiska energianvändning och ger information om faktisk användningstid”

Fördelas kostnaden 50/50 visas inte slutanvändarens faktiska energianvändning. Är huset utrustat med tilluftsventilation i någon form tas inte hänsyn till den energi som tillförs via den uppvärmda tilluften. Radiatormätare uppfyller alltså inte kravet på redovisning av slutanvändarens faktiska energianvändning, och är inte heller tekniskt möjlig.

Brf Yasuragi i Jönköping har utrustats med riktiga energimätare som mäter faktisk energianvändning i varje lägenhet. I dag används inte systemet eftersom det inte var rättvist och den administrativa bördan vida översteg nyttan.

Energianvändningen varierade mellan 0-118 kWh/m² A_{temp}. Det beror på att de som ville ha varmt i lägenheten kylades av tilluften trots varma element. Och de som ville ha svalt värmdes lägenheten upp med hjälp tilluften trots kalla element. Radiatormätarna är dessutom konstruerade för dåligt isolerade hus med dålig ventilation och dåliga fönster. Vi har haft krav på lågtemperaturvärmesystem sedan SBN 1980 och har även krav på ventilation (OVK). Att införa mätning som kan hantera Svenska förhållanden är betydligt mer kostsamt än det Boverket har räknat med, vilket gör det mer olönsamt. Dessutom hanterar inte dessa mätare effekt som idag är en allt större kostnad i fjärrvärmesammanhang.

Fördelning av värmekostnaden sker redan i brf

Direktivet säger att: ” När användning av individuella mätare inte är tekniskt genomförbar eller kostnadseffektiv för värmemätning, ska individuella värmekostnadsfördelare användas för att mäta användningen i respektive radiator, om inte medlemsstaten i fråga visar att det inte skulle vara kostnadseffektivt att installera sådana värmekostnadsfördelare. I dessa fall får alternativa kostnadseffektiva metoder för mätning av användningen övervägas”

Idag fördelas kostnaden för värme i en bostadsrättsförening efter andelstal. Hänsyn är då tagen till lägenhetens storlek och läge i huset. Det ger naturligtvis inte en exakt rättvisande fördelning av faktiskt energianvändning, men det ger en betydligt bättre exakthet, utan kostnad, jämfört med radiatormätare. Om denna metod ska ersättas av radiatormätare måste andelstalen räknas om. Kostnaden för detta ligger i så fall inte med i kalkylen. Dagens modell med andelstal är betydligt mer kostnadseffektiv jämfört med radiatormätare. Eftersom energikostnaden redan idag fördelas så är direktivet redan är uppfyllt.

Hyresrätt

När det gäller hyresrätter är en lagstiftning inte heller motiverad. Ett införande av IMD skulle leda till oönskade resultat i form av så kallade ”split-Incentives”.

I dag kan fastighetsägaren göra lönsamma åtgärder och förbättra driftnettot, vilket gör energieffektivisering intressant. Om kostnaden fördelas på hyresgästerna faller även beslutet på dem om en energisparåtgärd ska genomföras eller inte. En tilläggsisolering på vinden ger till exempel en hyreshöjning för de som bor högst upp, eftersom det är där energianvändningen minskar. Fördelas kostanden ut enligt 50/50-principen borde alla lägenheter få en hyreshöjning för åtgärden. Det är, menar vi, pedagogiskt svårt att motivera.

Den så kallade ”Prisdialogen” blir också verkningslös eftersom prishöjningarna drabbar hyresgästen och inte fastighetsägaren. Alla energisparåtgärder skulle i så fall behöva förhandlas med Hyresgästföreningen. I dag ser vi vilka problem det kan ge vid en sådan enkel sak som ett stambyte.

IMD varmvatten

I dag används volymmätare med god noggrannhet för att mäta och debitera kostnaden för varmvatten. Direktivet talar om mätare som korrekt visar slutanvändarens faktiska

energianvändning, och ger information om faktisk användningstid. Det är inte tekniskt möjligt att mäta energi med en volymmätare. För detta krävs energimätare som även mäter temperaturdifferens och dessa är väsentligt dyrare. Det gör IMD varmvatten mycket olönsamt. För att hyresgästerna skall garanteras rätt pris för varmvattenenergin måste det prisregleras. Införandet av IMD enligt direktivet får, kort sagt, större konsekvenser än vad man initialt kan föreställa sig.

HSB Riksförbund är kritiska till att Regeringskansliet inte tog större hänsyn till näringslivets synpunkter när Energieffektiviseringsdirektivet förhandlades. Krav på IMD hade varit extremt kostsamt och kontraproduktivt, vilket företrädare för bygg- och fastighetssektorn redan tidigt i processen tydligt framförde till både departementet och Energimyndigheten. Det är naturligtvis glädjande att Boverket i sina båda utredningar har kommit till samma slutsats som bygg- och fastighetssektorn. Våldigt mycket arbete har dock lagts ned, från både näringslivet och Boverket, för att stoppa ett krav som Sverige aldrig borde ha gått med på att det skrevs in i direktivet från början.

Med vänlig hälsning

HSB Riksförbund

Anders Lago
förbundsordförande